

ОСНОВНИ ПРОМЕНИ
В ПРАВИЛНИКА НА ШАХМАТА НА ФИДЕ ОТ 01.07.2014 Г.
ЗА СТАНДАРТНИЯ ШАХМАТ

В правилниците на шахмата на ФИДЕ класическият шахмат е наричан стандартен.

За по-голяма яснота на промените, след цитираните членове от Правилника на шахмата на ФИДЕ от 01.07.2014 г., са дадени кратки коментари.

Предговор. *Необходимо условие една партия да бъде изчислена за ФИДЕ рейтинг е тя да бъде изиграна съгласно Правилника на ФИДЕ.*

Още в Предговора се указва, че спазването на Правилника на ФИДЕ е основно условие, за да бъде изчислена една партия за рейтинг на ФИДЕ, а следователно то е и неотменимо изискване за покриване на норми за международни звания.

Чл. 3.10. с. *Дадена позиция е неправомерна, когато не може да бъде получена с каквато и да е серия от правомерни ходове.*

Няколко примера:

- Белите още имат всички свои пешки, но има два бели офицера на черни полета. Вероятно първоначалната позиция е била неправилна или един офицер е преместен от оригиналния си цвят на полето.
- Двата царя са шах или дори се атакуват взаимно.
- Има бяла пешка на осмия хоризонтал. Очевидно пешката не е била заменена с фигура от същия цвят.

Чл. 4.3. *С изключение на предвиденото в чл. 4.2, ако състезателят, който е на ход, съзнателно докосне на дъската с намерение да премести или вземе:*

- а. една или повече от собствените си фигури, той трябва да премести първата докосната фигура, която може да бъде преместена,*
- в. една или повече от фигурите на противника, той трябва да вземе първата докосната фигура, която може да бъде взета,*
- с. по една фигура и от двата цвята, той трябва да вземе фигурата на противника със своята фигура или ако това е неправомерно, да премести или вземе първата докосната фигура, която може да бъде преместена или взета. Ако не е ясно дали първо е докосната собствената фигура, или тази на противника, ще се счита, че собствената фигура е била докосната преди тази на противника.*

Прецизира се, че само ако се докосне съзнателно фигура/и „с намерение да се премести или вземе“ се спазва посоченото в а, в и с.

Чл. 4.б. Актът на произвеждане може да бъде извършен по различни начини :

- 1. Пешката може и да не се поставя върху полето на произвеждане.**
 - 2. Премахването на пешката и поставянето на новата фигура върху полето на произвеждане могат да бъдат изпълнени в различен порядък.**
- Ако противникова фигура се намира върху полето на произвеждане, тя трябва да бъде взета.**

Този член ясно уточнява как може да се изпълни произвеждането на пешка. С това се избягват някои недоразумения и спорове по този въпрос.

Чл. 6.2.а. По време на партията всеки играч, изигравайки своя ход върху дъската, трябва да спре своя часовник и да стартира часовника на опонента си (както се казва: „да натисне часовника си”) Това „завършва” хода. Ходът също така е завършен и ако :

- 1) ходът завършва партията (вж. членове 5.1.а, 5.2.а, 5.2.б, 5.2.с, 9.б.а, 9.б.б и 9.7) или**
- 2) играчът е направил своя следващ ход, въпреки че неговият предишен ход не е завършен.**

Даден играч може да спре часовника си, след като направи своя ход, даже ако противникът му е изиграл следващия си ход. Времето от изиграването на хода върху дъската до натискане на часовника се счита за част от определеното като контролно за играча време.

Дефиницията за завършен ход е разширена.

Пример: Състезателят изиграва ход, но преди да натисне своя часовник, противникът му изиграва своя ход.

Сега има две възможности:

1. Състезателят натиска своя часовник и така завършва своя ход (както и преди).
2. Състезателят не натиска часовника си, но изиграва своя следващ ход. В тази ситуация, първият ход на състезателя се счита за завършен.

Чл. 6.7.а. Регламентът на състезанието предварително определя контролно време за изчакване след началото на кръга. Всеки играч, който пристига на дъската след определеното за изчакване време, губи партията, освен ако съдията не реши друго.

Времето за изчакване след началото на кръга трябва да бъде определено в регламента на състезанието, тъй като отпада автоматичното му определяне в Правилника на шахмата.

Чл. 7.1. *Ако възникне нередност и фигурите трябва да бъдат върнати и наредени в предишна позиция, съдията трябва да направи всичко възможно, за да определи времената, които да показва шахматният часовник. Това включва също така и правото да не променя показанията на часовниците. Той може също така да настрои и брояча на ходовете, ако е необходимо.*

Този член ясно дава възможност на съдията, ако прецени, да не променя показваните времена на часовниците.

Чл. 7.5.а *Ако по време на партия се окаже, че е завършен неправилен ход, възстановява се позицията непосредствено преди нередовното положение. Ако позицията непосредствено преди нередовното положение не може да бъде определена, то партията продължава от последната установена позиция преди него. Чл. 4.3 и чл. 4.7 се прилагат към хода, заменящ неправилния ход. След това партията продължава от възстановената позиция. Ако играч е преместил пешка върху най-отдалечения от него хоризонтал и е натиснал часовника си, но не е заменил пешката с нова фигура, ходът е неправилен. Пешката трябва да бъде заменена с дама от същия цвят като цвета на пешката.*

Този член прецизира какво трябва да се направи в случай на незавършени произвеждания.

Чл. 7.5. в *След прилагането на чл. 7.5.а за първи завършен неправилен ход на играч, съдията трябва да даде допълнително две минути на опонента му; след втори завършен неправилен ход от същия играч, съдията обявява партията за загубена от този играч. Въпреки това, партията е реми, ако позицията е такава, че опонентът не може да матира противниковия цар с каквато и да е серия от правомерни ходове.*

Уточнява се, че вече партията се губи от състезателя не след третия, а след втория завършен неправилен ход.

Чл. 9.5. *Ако състезател поиска реми съгласно чл. 9.2 или 9.3, той или съдията спира часовника. (вж. чл. 6.12 а или чл. 6.12.в) Не му се разрешава да оттегли искането си.*
а. Ако искането се счете за правилно, партията веднага завършва реми.
в. Ако искането се счете за неправилно, съдията добавя две минути към времето, което остава на противника, след което партията продължава. Ако искането е основано върху замислен ход, този ход трябва да бъде изигран, съгласно чл. 3 и 4.

Изяснява се, че съдията ще спре часовника, в случай че състезателят забрави.

При неправилно искане за реми, вместо три, сега се прибавят две минути към времето, което остава на противника.

Чл. 9.6. *Ако едно или две от следващите положения възникнат, тогава партията е реми:*

а. ако след най-малко пет последователни алтернативни хода и от двамата състезатели възникне една и съща позиция, както в чл. 9.2в (трикратно повторение – бел.пр.),

в. ако са завършени последователно най-малко 75 хода и от двамата играчи, без да е преместена пешка или взета фигура. Ако последният ход дава мат, това има приоритет.

За да се избегне всяко недоразумение, правилата отнасящи се за исканията за трикратно повторение на позицията и за 50 хода без вземане и без преместване на пешка са валидни. Това, което е новото е, че ако най-малко 5 пъти същата позиция (в смисъла на 9.2 в) се появи след последователни алтернативни ходове, тогава партията е реми. Същото е и при 75 хода без вземане и без преместване на пешка.

Този член позволява на съдията да се намеси.

Предишният Чл. 10: „Финал с бърза игра“ е изваден от Правилника и сега е в приложение G.

Чл. 11.3. *в По време на игра на състезателите е забранено да носят мобилен телефон и/или други електронни средства за комуникация в зоната на състезанието. Ако се докаже, че играч е внесъл подобно средство, мобилен телефон и/или други електронни средства за комуникация, той губи партията, а противникът му печели.*

Регламентът на състезанието може да предвижда и друго, по-леко наказание.

Съдията има право да изисква от състезателите да допускат инспекция за проверка на техните дрехи, чанти или други предмети в определено за целта пространство или помещение. Съдията, или упълномощеният от него помощник, който проверява състезателя, трябва да бъде от същия пол като проверявания. Ако състезател откаже да изпълнява тези задължения, съдията предприема мерки съгласно чл. 12.9.

В Правилника на шахмата на ФИДЕ от 01.07.2014 г. вече е забранено да се носи не само мобилен телефон, но и всякакви средства за електронна комуникация, независимо дали са изключени, или включени, в зоната на състезанието, която обхваща игралното поле, стаите за почивка, тоалетните, подкрепителният пункт, мястото за пушене и други места, определени от съдията.

Съгрешеният състезател губи партията дори когато противникът има гол цар и не може да спечели партията със серия от правомерни ходове. Очевидно е, че никой не е сигурен дали състезателят не е използвал електронното средство за комуникация преди то да се открие у него.

В Правилника на шахмата е добавено, че може да се налага по-леко наказание, което предварително трябва да е определено в регламента на състезанието.

Предвидено е право на съдията да изисква проверка на състезателя дали не носи мобилен телефон и/или други електронни средства за комуникация в зоната на състезанието. Ако състезателят откаже да бъде проверен, съдията му обяснява

правилата. При нов отказ, състезателят ще получи официално предупреждение и ако и след това откаже проверка, той ще загуби партията си.

Чл. 11.9. *Играчът има право да поиска от съдията разяснение по отделни точки от Правилника на шахмата.*

Това дава възможност на състезателя, освен да познава добре регламента на състезанието, да се запознае по-подробно и с някои от изискванията на Правилника на шахмата.

Чл. 11.10 *Състезател може да оспорва всяко решение на съдията, дори и ако е подписал бланката (вж. чл. 8.7), освен ако Регламентът на състезанието не предвижда друго.*

Добавени са думите „дори ако състезателят е подписал бланките“. Това гарантира на състезателя правото да направи рекламация дори когато е подписал бланките.

Чл. 12.2. *Съдията трябва:*

- a) да осигури условия за честна и спортменска игра*
- b) да действа в най-добър интерес на състезанието*
- c) да осигурява добри условия за игра*
- d) да се грижи състезателите да не бъдат обезпокоявани*
- e) да следи за развитието на състезанието*
- f) да взема специални мерки в интерес на играчите с увреждания и на тези, които се нуждаят от медицински грижи*

В *a) и f) са* въведени нови изисквания към съдията. Той трябва да подпомага състезателите с увреждания и тези, които се нуждаят от медицински грижи, при тяхното участие в състезания.

Нова промяна на чл. 11.3. в. от Правилника на шахмата на ФИДЕ

На 17.09.2014 г. на сайта на ФИДЕ се появи съобщение за изменение на чл. 11.3. в. от Правилника на шахмата на ФИДЕ.

Новата редакция е следната:

Чл. 11.3. в. По време на игра на състезателите е забранено да носят у себе си мобилен телефон, други електронни средства за комуникация или устройство способно да подсказва шахматни ходове в зоната на състезанието.

Регламентът на състезанието може да разрешава такива устройства, напълно изключени, да се поставят в чантата на състезателя. На състезателя не се разрешава да носи чантата, съдържаща такова устройство, без разрешение на съдията.

Ако се докаже, че играч е внесъл подобно средство в зоната на състезанието, той губи партията, а противникът му печели.

Регламентът на състезанието може да предвижда и друго, по-леко наказание.

Съдията има право да изисква от състезателите да допускат инспекция за проверка на техните дрехи, чанти или други предмети в определено за целта пространство или помещение. Съдията, или упълномощеният от него помощник, който проверява състезателя, трябва да бъде от същия пол като проверявания. Ако състезател откаже да изпълнява тези задължения, съдията предприема мерки съгласно чл. 12.9.

Подчертаният текст е добавен с промяната на Правилника на шахмата на ФИДЕ от 17.09.2014 г.

Чл. 11.3.в. от Правилника на шахмата трябва да се прилага във всички турнири, от 1 октомври 2014 г.

В по-малки шахматни турнири, където състезателите нямат възможност да оставят мобилните си телефони извън залата за игра и организаторите не могат да осигурят място за събиране на мобилните телефони на всички състезатели по време на кръга, съдиите имат възможност да прилагат новата формулировка на чл. 11.3.в., която позволява на състезателите да държат своите мобилни телефони в чантите си, но напълно изключени.

Състезателят трябва да информира съдията преди началото на кръга, в случай че напълно изключен мобилен телефон или каквото и да е електронно средство за комуникация, или друго устройство, което може да подсказва ходове е в неговата/нейната чанта.

Описаното по-горе трябва да бъде включено предварително в правилата на състезанието (турнирния регламент) на конкретното състезание. Главният съдия може да направи съобщение за това преди началото на кръга.

Тази възможност няма да бъде валидна за континенталните и световни състезания на ФИДЕ.

18.09.2014 г.

Инж. Здравко Недев, международен съдия на ФИДЕ